

Fredagen den 27 april

Kl. 09.00–10.50

§ 1 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Anna Wallén* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 30 april, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Mikael Peterson* (S).

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:472

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:472 Bostadssituationen i landets kommuner
av *Mats Green* (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 18 maj 2018.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 26 april 2018

Näringsdepartementet

Peter Eriksson (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:502

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:502 Rättsosäkerheten i Iran
av *Amineh Kakabaveh* (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 1 juni 2018.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 26 april 2018

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Lena Nordström

Tf. expediteschef

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2017/18:FPM76 Förordning om avgifter för vissa gränsöverskridande betalningar och valutaväxling i unionen KOM(2018) 163 till finansutskottet

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2017/18:247 till socialförsäkringsutskottet
2017/18:250 till justitieutskottet

Motioner
2017/18:4146 till konstitutionsutskottet
2017/18:4134 till arbetsmarknadsutskottet
2017/18:4132, 4133 och 4145 till socialutskottet
2017/18:4130 till utbildningsutskottet
2017/18:4131 och 4142 till kulturutskottet
2017/18:4140 till socialförsäkringsutskottet
2017/18:4094, 4135 och 4143 till näringsutskottet
2017/18:4144 till utrikesutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Civilutskottets betänkande
2017/18:CU20 Räntetak och andra åtgärder på marknaden för snabblån och andra högkostnadskrediter

Trafikutskottets betänkande
2017/18:TU13 Fossiloberoende transporter

Justitieutskottets betänkande
2017/18:JuU31 Digital hantering av domstolsavgörande, strafföreläggande och ordningsbot

Försvarsutskottets betänkanden
2017/18:FöU6 Militära frågor
2017/18:FöU12 Riksrevisionens rapport om Strålsäkerhetsmyndighetens kärnkraftstillsyn
2017/18:FöU13 En amnesti för explosiva varor

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2017/18:AU10 Jämställdhet och åtgärder mot diskriminering

Konstitutionsutskottets betänkanden
2017/18:KU45 Händelserapportering och sekretess hos Sjöfartsverket och andra statliga myndigheter
2017/18:KU34 Fri- och rättigheter, m.m.

§ 6 Svar på interpellation 2017/18:493 om pomperipossaskatt för nyanlända

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat finansministern om hon avser att vidta åtgärder för att öka de ekonomiska incitamenten för nyanlända att gå från bidrag till jobb och i så fall vilka. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Sedan regeringen tillträdde är det ungefär 300 000 fler som är i arbete. Två tredjedelar av sysselsättningsökningen har skett bland utrikes födda. Det har tidigare tagit upp till tio år innan hälften av de nyanlända har etablerat sig på arbetsmarknaden. Nya siffror från Statistiska centralbyrån visar nu en förbättring och att nästan hälften av dem som mottogs 2011 hade jobb efter fem år. Om utvecklingen fortsätter på samma positiva sätt bör tiden från mottagande till arbete kunna fortsätta kortas. Men stora utmaningar kvarstår, inte minst vad gäller nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Det ska finnas tydliga drivkrafter till arbete för såväl nyanlända som för alla andra. Alla som kan ska jobba. Vi har också starka ekonomiska drivkrafter till arbete i Sverige i dag – det har till exempel SNS konjunkturråd visat. De har konstaterat att de ekonomiska drivkrafterna är starkare än någonsin i Sverige i dag. Det lönar sig att arbeta.

Trots detta pekar Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO, i en rapport på några områden där det kan behöva göras förändringar för att öka vissa gruppers ekonomiska incitament att arbeta. Regeringen slog redan i budgetpropositionen för 2018 fast att det bör ses över hur bestämmelserna inom studiestödssystemet och andra ersättningssystem samspelar och påverkar utrikes födda kvinnors ekonomiska förutsättningar att studera och arbeta.

ESO-rapporten visar på några områden som ingår i vår översyn och där det kan behöva göras ytterligare förändringar. Regeringen har höga ambitioner om jämställdhet som förutsätter att kvinnor kommer ut i arbete och får egen försörjning och den självständighet som följer med detta.

För att de ekonomiska drivkrafterna ska bli ännu starkare har regeringen avskaffat vårdnadsbidraget och infört begränsningar i föräldrapenningen. Vi har också genomfört ett förtydligande i socialtjänstlagen om att kommunerna ska ställa krav på den som kan arbeta att vara aktiv i sitt arbetssökande för att personen ska ha rätt till försörjningsstöd.

Regeringen har också tagit en rad initiativ för ett mer sammanhållet och systematiskt arbetssätt med mottagande och etablering. Vi har lagt om

regelverket för etableringsuppdraget så att samma krav ställs på nyanlända som på övriga arbetssökande. Den svenska modellen bygger på att rättigheter och skyldigheter står i balans.

Regeringen har kraftigt förstärkt möjligheterna att ta del av utbildning. En utbildningsplikt för nyanlända har införts. Regeringen, LO, Unionen och Svenskt Näringsliv är överens om att så kallade etableringsjobb bör införas. Syftet är att fler ska etablera sig på arbetsmarknaden samt att underlätta arbetsgivarnas framtida kompetensförsörjning.

Anf. 2 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern för ett bra svar! Jag tycker att det är ödmjukt och visar på hur komplex denna fråga är. Det finns vissa delar i svaret som jag verkligen instämmer i helt och hållet.

Det viktiga är att vi tänker att alla ska jobba. Det handlar inte bara om nyanlända, vilket framkommer väldigt tydligt i ministrerns svar. Alla som kan måste arbeta för att bidra till vår gemensamma välfärd.

Anledningen till att jag skrev denna interpellation var att ESO, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, har tagit fram en rapport som heter *Lönar sig arbete 2.0?* Det får en osökt att tänka på *Pomperipossa i Monismanien*, en saga som Astrid Lindgren skrev och fick publicerad i Expressen 1976 när hon upptäckte att hon betalade 102 procent i marginalskatt. Sagan ledde till en stor efterdebatt, där Astrid Lindgren bland annat läxade upp finansminister Sträng med de smått klassiska orden ”Sträng kan berätta sagor, men räkna kan han tydligen inte. Vi borde nog byta jobb, han och jag.”

Pomperipossaskatten är någonting som har återkommit då och då i olika debatter och i olika tank rörande var nivån på skatten ska ligga för att det ska löna sig att gå från bidrag till arbete.

Det som ESO kom fram till var att margineffekterna i vissa fall kan bli 100 procent för den som går från försörjningsstöd eller etableringsersättning till ett arbete eller ett nystartsjobb. ESO har konstaterat att kvinnorna tillhör dem som får sämst utfall av detta, framför allt kvinnor som lever i ett parförhållande och har barn. Dessa kvinnors familjer får ett negativt utfall om kvinnan börjar arbeta.

Därför har ESO ett förslag, som jag inte alls tar ställning till, som handlar om att etableringstillägget ska delas mellan föräldrarna för att man därigenom ska kunna minska problemen med kvinnofällan.

Att nyanlända invandrare inte hamnar i långvarigt bidragsberoende är en ödesfråga för Sverige. Jag läste någonstans att man till och med kan säga att det finns ett kroniskt utanförskap i att gå på försörjningsstöd under många år. Till slut blir tröskeln så hög att det är ett stort steg att över huvud taget ta sig ut på arbetsmarknaden. Dessutom är det mycket svårare för en arbetsgivare att anställa någon som har varit ifrån arbete under en längre tid. Allt detta kan ministern mycket väl, och jag ska inte uppehålla mig längre vid det.

Det måste löna sig att arbeta – där är vi överens. Jag tror att nästan samtliga partier anser att det måste vara skillnad på att gå till ett arbete och att försörja sig via försörjningsstöd.

Vi har ett förslag på ett bidragstak. I dag kan man stapla ersättningar på varandra; jag tror att det för en normalfamilj går att få ungefär 27 000 kronor i månaden. Om man har sin försörjning tryggad på detta sätt blir

steget att ta sig ut på arbetsmarknaden mycket längre. Det blir lite pengar i plånboken, men man drar sig ändå runt på det. Till slut blir det en vana att vända på slantarna på det sättet.

Man blir också bekväm av att gå på försörjningsstöd om man har stödet därför att man inte har ett arbete. Det finns ju olika orsaker till att man har försörjningsstöd. Det gäller att hålla sig till att det handlar om en arbetsmarknadsåtgärd i stället för att man har det på grund av att man har en sjukdom eller en låg sjukpenning.

Jag skulle vilja att vi uppehöll oss lite vid vårt förslag om bidragstak och vill gärna höra en kommentar från ministern.

Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! ESO:s rapport är intressant att läsa. Det är första gången som man gör en större översyn av dessa incitament.

Man konstaterar i rapporten att de ekonomiska drivkrafterna har stärkts under senare år. De reformer som är gjorda har stärkt drivkrafterna, både generellt och för dem med låga inkomster. SNS konjunkturråd gjorde en motsvarande undersökning på hela arbetsmarknaden och konstaterade att de ekonomiska drivkrafterna till arbete har stärkts och att detta inte är ett problem i Sverige i dag.

ESO-rapporten pekar ändå på några områden, och därför tycker jag att den är intressant. Man säger också i rapporten att man inte har något egentligt svar på hur detta ska lösas. Det är därför vi har dragit igång ett större analysarbete inom departementet som tittar på detta.

Det framkommer kanske inte alltid i debatten, men det förtjänar att sägas att de ekonomiska drivkrafterna är mycket starka för den som har få eller inga barn. Komplexiteten uppstår när det handlar om familjer som har många barn, vilket inte är så vanligt förekommande. Det är samma effekt som finns i samband med försörjningsstödet. Samtidigt som det handlar om drivkrafterna till arbete är det även en avvägning som innefattar tryggheten och levnadsstandarden för barn. Det påverkas naturligtvis också av lönenivån på det arbete som man annars går till.

Detta är komplext, och det finns förmodligen ingen enkel lösning, vilket också ESO-rapporten visar. Men jag tycker att vi ska se över detta i alla fall, för jag utesluter inte att det går att göra förändringar som kan skapa ännu bättre incitament. Särskilt intressant tycker jag att incitamentet är för den som går ut som nummer två i en familj med två försörjare, för det är oftast kvinnan. Det är vanligt förekommande att mannen får arbete innan kvinnan får det. Vi ser tydligt att sysselsättningsgraden ökar och ligger högt efter ett antal år bland utrikes födda kvinnor som har kommit till Sverige. Men det tar mycket längre tid för kvinnorna att komma ut på arbetsmarknaden än för männen. Om man då lever tillsammans kan vi inte utesluta att det finns ekonomiska incitament som bidrar till detta.

Det rapporten pekar på är en individualisering av etableringstillägget. Etableringsersättningen, som den vuxna individen får, ger ett tydligt och starkt incitament till arbete. Vi har också skärpt kraven så att man måste ta anvisat arbete, annars blir man av med sin ersättning. Det är det som gäller nu. Det infördes den 1 januari av den här regeringen. Men i familjer med många barn tycker jag att vi ska titta på om det går att öka incitamenten utan att det drabbar barnens levnadsnivå.

Prot. 2017/18:106
27 april

Svar på
interpellationer

Anf. 4 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack för en bra dialog kring dessa jättesvåra och komplexa frågor! Det är verkligen en ödesfråga för Sverige att få fler människor i arbete. Det handlar om att politiken måste hänga ihop, att det finns en marknad som gör att man vågar anställa men också för individen att ta steget från bidrag till lön. Då måste incitamentet vara att man får behålla mer pengar i plånboken. Det är rent mänskligt.

Det finns många dimensioner i att ha ett arbete, exempelvis den sociala dimensionen att ha arbetskamrater och känna sig behövd och att barnen, som förhoppningsvis har två föräldrar, ser att föräldrarna går till arbetet varje dag när de går till skolan. Men det handlar också om att man får pengar kvar i plånboken.

Detta med utrikes födda kvinnors förvärvsfrekvens kan man kalla en utmaning, men jag skulle snarare säga att det är ett problem. ESO:s rapport visar, och som också ministern säger, att den som går ut på arbetsmarknaden som nummer två ofta är kvinnan, och incitamenten är inte lika starka som för den som går ut som nummer ett.

Jag vill återgå till frågan om bidragstaket. Vi vill att det ska finnas ett bidragstak i försörjningsstödet och etableringsersättningen för den som har försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl. Den exakta utformningen måste vi utreda. Men utgångspunkten ska vara att ett hushåll ska kunna behålla max 75 procent av lägstalönen och samlade bidrag, exklusive barnbidrag och underhållsstöd.

Jag undrar hur man kan göra så att det inte blir den här marginaleffekten på 100 procent, som drabbar vissa som går ut i arbete. Måste det inte vara ett bidragstak, eller kan man lösa det på annat sätt?

Jag var på fullmäktigemöte hemma i Flen i går kväll och fick en redogörelse i årsredovisningen av hur det ser ut där. Vi har ju tagit emot väldigt många flyktingar och har en stolt tradition av en väl fungerande flyktingmottagning. I Flen tar det nio till elva år innan kvinnor kommer ut i arbetslivet. Det beror alltså på var man djupdyker i Sverige. Men hos oss, 57 minuter från Stockholm, tar det alltså nio till elva år.

Jag har ingen lösning, men bidragstak skulle kunna vara en lösning för incitamentet att komma ut. Men sedan är det många delar i detta. Språkkravet, som regeringen nyligen kom med, är något som vi har förfäktat tidigare – väldigt bra. Jag tror att man måste ställa krav av omtanke om medborgarna.

Rapporten visar som sagt att det är väldigt ojämnt när det gäller marginaleffekten för den som går ut och arbetar från att ha levt på försörjningsstöd. Jag instämmer i mycket av det som ministern säger. Det måste finnas tydliga drivkrafter för arbete, och en sådan är att man får mer pengar kvar i plånboken och inte bara de sociala dimensionerna och tillhörigheten i ett arbetslag, till exempel.

Hur ska man göra då så att människor får mer pengar kvar i plånboken om de går från försörjningsstöd till arbete? Jag kan inte se något annat än att bidragstaket måste vara en av de viktigaste faktorerna. Sedan går det att skruva i detta, och regeringen har gjort en hel del. Men jag tror att den sista delen måste vara att ha ett tak, så att man inte kan stapla bidrag på bidrag. Jag läste någonstans att en familj med ett visst antal barn kan få 27 000 kronor.

Herr talman! Det är bra att vi har ett gott tonläge och försöker lösa de här problemen, och jag tror att det finns ett gemensamt intresse av att göra det. Låt mig ändå problematisera frågan lite ytterligare.

Under den gamla regeringen hade vi en ordning där man fick behålla hela etableringsersättningen när man började arbeta. Man kunde alltså ha både lön och full etableringsersättning utan avräkning. Med detta sätt har man ju ekonomiska incitament till arbete, kan jag konstatera. Men jag tycker att det är stötande att nyanlända ska kunna ha både lön och ersättning samtidigt som alla andra arbetslösa ju får avräkning krona för krona från sina stöd, till exempel a-kassa eller aktivitetsstöd, när de går till arbete.

Därför har vi ändrat detta, och den ändringen tänker jag stå fast vid. Jag tycker att vi ska ha så lika behandling som möjligt av nyanlända och andra arbetslösa. Det är därför som vi har lagt om etableringssystemet så att det i dag är ett program. Det är därför som vi ställer krav på att man ska delta i aktiviteter, annars kan man bli av med sin ersättning precis på samma sätt som gäller för alla andra arbetslösa.

Det fanns mycket som var bra i det som den förra regeringen gjorde med etableringsreformen. Det var rätt att ge individen rättigheter, och det var bra med en individuell etableringsersättning. Men jag tycker att det var dåligt att den inte kompletterades med krav på individen – nu har vi ändrat på det. Och jag tycker att det var dåligt att man, till skillnad från alla andra arbetslösa, kunde ha både lön och bidrag utan avräkning. Detta har vi också ändrat på.

Om jag ska stå fast vid den ståndpunkt som jag tycker är viktig, att vi behandlar lika och att man inte ska kunna ha både lön och full ersättning, blir det lite svårare med incitamenten, ska jag erkänna. Men jag är inte beredd att gå vägen att man ska kunna få båda delarna. Detta får vi titta lite extra på.

Moderaterna för fram idén om ett bidragstak. Som Lotta Finstorp själv säger är det lite oklart exakt hur detta ska utformas. Låt mig ändå höja ett varningens finger för att de som problemet uppstår för – att det inte lönar sig tillräckligt mycket att gå till arbete – är familjer och kanske framför allt ensamstående med väldigt många barn. Det är ju ovanligt med familjer med många barn, men det är där problemet med de ekonomiska incitamenten uppstår.

Risken med det bidragstak som Moderaterna förfäktar är att familjer med många barn inte skulle få samma rätt till försörjningsstöd som familjer med färre barn, och då är det barnen som drabbas. Jag tror att man ska tänka igenom det här noga och titta på var incitamenten verkligen behöver stärkas. Samtidigt är vi medvetna om, och som Lotta Finstorp väl beskriver, vikten av att barn får växa upp under goda förhållanden och se sina föräldrar gå till ett arbete men också slippa växa upp i fattigdom med alla konsekvenser som det får.

Anf. 6 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag vill bara ha sagt att i den modell som vi arbetade fram exkluderades barnbidraget och underhållsstödet.

Den inlåsning som ett bidragsberoende kan leda till får så många negativa effekter, också sociala. Det finns ju utanförskapsområden där människor inte har kommit i arbete.

Jag tycker att det är bra att ministern säger att vi måste tala om alla som finns i Sverige. Det blir lätt att vi enbart fokuserar på dem som har kommit som nya till Sverige.

Jag vill ta några exempel från min kommun Flen, där det i dag är 14,4 procents arbetslöshet, och det är en växande grupp långtidsarbetslösa. Det är alltså inte människor som har gått från etablering och in i arbetssökande hos Arbetsförmedlingen som är den oroande gruppen.

Detta måste vi verkligen titta på, för när långtidsarbetslösheten biter sig kvar blir det också svårare för individen att ta steget att vara energisk, söka många arbeten och vara på tårna.

Vi bor ändå nära en arbetsmarknad, Södertälje och Stockholm, som skriker efter arbetskraft, så matchningen är en stor problematik.

Alla som kan arbeta måste arbeta. Vi måste få intäkter via skatter så att vi klarar välfärden. Det handlar inte om att höja skatterna utan om att fler ska betala skatt.

Det här är en ödesfråga för Sverige. Vi har samsyn i mycket och ser problematiken, men vi har lite olika lösningar.

Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Låt mig få avsluta med några positiva ord. Vi ska inte på något sätt underskatta att vi behöver titta på dessa frågor, och en sådan översyn pågår inom mitt departement. Men i dag har vi faktiskt rekordmånga människor som arbetar och betalar skatt, och vi har rekordfå personer som lever på någon typ av ersättning eller bidrag. Vi har alltså en mycket stark utveckling på arbetsmarknaden.

För varje år som jag har haft ansvaret har andelen nyanlända som går till arbete efter det tvååriga etableringsprogrammet ökat stadigt, och vi fortsätter att ha en mycket positiv utveckling här. Särskilt glädjande är att vi ser en ökning bland kortutbildade kvinnor, och det är troligt att det beror just på regeringens reformer för extratjänster i välfärden.

Utvecklingen går alltså åt rätt håll, vilket är mycket glädjande, men mer behöver göras.

Låt mig också säga att om vi ska säkerställa ekonomiska incitament för alla att gå till arbete är det viktigt att säga nej till sänkta löner.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2017/18:447 om nationellt tiggeriförbud

Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Adam Marttinen har frågat mig vilka slutsatser jag drar av regeringens insatser hittills rörande utsatta EU-medborgare som uppehåller sig i Sverige för att tigga. Han har också frågat mig om jag kan tänka mig en uppgörelse om ett nationellt tiggeriförbud över blockgränserna mellan SD, M och S och, om inte, vilka andra åtgärder regeringen avser

att vidta för att utsätta EU-medborgare i Sverige snarast ska återvända till sina hemländer för påbörjad integrering.

Regelverket om fri rörlighet för personer innebär långtgående rättigheter för alla EU-medborgare att resa in och vistas i andra EU-medlemsstater.

I Polismyndighetens lägesbild över brottslighet som är kopplad till utsatta EU-medborgare gjordes bedömningen att merparten av de utsatta EU-medborgare som tigger gör det utan att detta kan kopplas till organiserad brottslighet. Det förekommer dock att en del som tigger styrs av kriminella aktörer och att de utsätts för brott.

Det är helt oacceptabelt att människor som är utsatta på grund av fattigdom och diskriminering utnyttjas eller blir utsatta för brott när de försöker skaffa sig en möjlighet till försörjning.

Regeringen är bekymrad över att personer som vistas tillfälligt i Sverige ska behöva tigga för sin försörjning och att denna grupp lever under ovärdiga förhållanden. Otillåtna bosättningar kan också medföra omfattande nedskräpning och drabbar bland annat markägare som får se sin mark tas i anspråk på ett olagligt sätt.

Sommaren 2015 presenterade regeringen ett åtgärds paket för att bekämpa utsatthet och tiggeri. De åtgärder som presenterades var bland annat tydligare regler i Sverige, internationell samverkan och ett nära samarbete med det civila samhället.

Under 2015 tillsatte regeringen en nationell samordnare i frågor som rör utsatta EU-medborgare. Länsstyrelsen i Stockholms län fick året efter i uppdrag att fortsätta utveckla samverkan och samordna det arbete som bedrivs i landet gällande målgruppen. Uppdraget har nu förlängts till och med 2019.

Regeringen överlämnade förra året till riksdagen en proposition med förslag på en ny form av särskild handräckning. De nya reglerna om avlägsnande, som trädde i kraft den 1 juli 2017, innebär att det har blivit lättare för markägare att få tillbaka besittningen av mark där personer bosatt sig utan tillstånd. Regeringen kommer att följa upp myndigheternas hantering av otillåtna bosättningar, men redan nu finns indikationer på att reformen har fått avsedd effekt.

Den 6 mars 2018 överlämnade regeringen en proposition till riksdagen om det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering. Förslagen innebär bland annat att straffbestämmelsen om människohandel ges en tydligare brottsbeskrivning, att barn får ett ännu starkare skydd och att minimistraftet för människohandel, mindre grovt brott, skärps till fängelse i sex månader.

Dessutom föreslås ett helt nytt brott, människoexploatering, som uttryckligen straffbelägger exploatering av personer i tiggeri. Förslaget innebär ett starkare straffrättsligt skydd i till exempel de fall där personer som lever under ekonomiskt svåra förhållanden otillbörligt förmås lämna ifrån sig vad de tiggat ihop eller betala för något som egentligen är gratis, såsom en plats att tigga på i det offentliga rummet.

Förslagen är avsedda att träda i kraft den 1 juli 2018.

Den 8 februari beslutade regeringen om en handlingsplan mot prostitution och människohandel som även inkluderar personer utsatta för människohandel i form av tiggeri. Syftet med handlingsplanen är att förebygga och motverka prostitution och människohandel för alla ändamål samt att

bidra till ett bättre skydd och stöd för personer som är utsatta för människohandel. Från och med den 1 januari 2018 permanentades det nationella uppdrag om prostitution och människohandel för sexuella och andra ändamål som Länsstyrelsen i Stockholms län tidigare har haft genom att uppdraget fördes över till Jämställdhetsmyndigheten.

Det är en polisiär uppgift att upprätthålla den allmänna ordningen och att ingripa när personer till exempel uppträder ordningsstörande, skräpar ned eller begår brott.

Regeringen arbetar aktivt med att påverka levnadsförhållandena i hemländerna för att åstadkomma skillnad och hållbarhet på lång sikt och har tecknat samförståndsavtal med både Rumänien och Bulgarien. Samarbetet har resulterat i ett mycket gott samtalsklimat och stärkt de bilaterala relationerna.

Regeringen har sammantaget vidtagit en rad åtgärder för att bekämpa utsatthet, för att skärpa straffrätten mot människohandel och exploatering samt för att underlätta för polisen och andra myndigheter att agera mot den brottslighet som förekommer i samband med tiggeriet.

Anf. 9 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! I en polisrapport från 2015 gjordes en uppskattning att ca 4 700 EU-migranter uppehöll sig i Sverige med syfte att tigga på våra gator. Det kan i många fall röra sig om frivillighet, vilket ministern påpekade i sitt svar, men den mer allmänna bilden är att tiggeriet har kommit att utgöra en grund för ett organiserat utnyttjande av utsatta människor.

Sverigedemokraterna har länge påpekat att tiggeriet är organiserat och att människors utsatthet förvärras av regeringens ovilja att erkänna och hantera problemen.

Återintegreringen i tiggarnas hemländer blir såklart omöjlig om de inte snarast återvänder till sina hemländer. Bland dessa 4 000–5 000 utsatta EU-migranter beräknas ungefär 100 vara barn. Det gör givetvis läget ännu mer allvarligt att barn får erfara tiggeri och fråntas möjligheten att gå i skola i sina hemländer.

Olika former av tiggeriförbud har visat på omedelbar effekt i flera olika länder. I Holland har de stora städerna infört tiggeriförbud. Inom loppet av ett par veckor har de strukturer som organiserat tiggeriet slagits sönder, och tiggeriet har därmed upphört permanent.

Ett tiggeriförbud skulle inte ta så mycket resurser i anspråk från exempelvis poliser och ordningsvakter som dagens utbredda tiggeri gör.

Ett nationellt tiggeriförbud skulle uppskattningsvis inom loppet av några veckor kunna ge den effekt som regeringen har försökt uppnå under hela mandatperioden: att utsatta EU-medborgare i ökad grad återvänder till sina hemländer.

För två år sedan, i februari 2016, presenterade regeringens nationella samordnare för utsatta EU-medborgare, Martin Valfridsson, sin slutredovisning för regeringen och statsrådet Åsa Regnér.

På den efterföljande presskonferensen presenterades hur regeringen förhöll sig till en rad frågor. Åtgärder från det allmänna som på olika sätt underlättade eller uppmuntrade till fortsatt tiggeri ratades, och det konstaterades att den bästa hjälpen uppnåddes genom etablerade hjälporganisationer i tiggarnas hemländer.

Regeringens ståndpunkt var sammanfattningsvis mindre hjälp i Sverige och mer hjälp i tiggarnas hemländer. Sverigedemokraterna instämde i slutsatsen men inte i vilka åtgärder som regeringen avsåg att vidta för att nå målet.

Ett tiggeriförbud avfärdades i slutredovisningen av Martin Valfridsson och av statsrådet Åsa Regnér. Därefter har bland andra Ylva Johansson, Magdalena Andersson, Anders Ygeman, Stefan Löfven och inte minst nuvarande justitieminister Morgan Johansson avfärdat ett tiggeriförbud som en lösning för att nå våra gemensamma slutsatser kring tiggeriproblematiken.

Under mandatperiodens gång har dock stödet ökat för Sverigedemokraternas förslag om ett nationellt tiggeriförbud. Inte minst ändrade regeringens egen nationella samordnare för utsatta EU-medborgare, Martin Valfridsson, ståndpunkt. Ett år efter att han presenterat sin slutredovisning för regeringen förordade han ett tiggeriförbud.

I riksdagen har Moderaterna deklarerat att de ansluter sig till ett förslag om ett nationellt tiggeriförbud.

Trots att tiggeriförbud gett omedelbar effekt i andra länder har regeringen storsatsat på andra åtgärder.

Med facit i hand kan vi se att regeringens storsatsningar inte har resulterat i någon förändring sett till antalet tiggare som uppehåller sig i Sverige.

Då stödet för ett nationellt tiggeriförbud finns hos både Sverigedemokraterna och Moderaterna skulle en ändrad inställning från regeringen eller Socialdemokraterna enskilt kunna resultera i ett brett stöd för ett nationellt tiggeriförbud i Sveriges riksdag. Med anledning av det har jag ställt några frågor till vår justitieminister: Vilka slutsatser drar man av det som har gjorts hittills? Och kan ministern tänka sig en överenskommelse om ett tiggeriförbud över blockgränsen, mellan Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Moderaterna?

Jag har inte riktigt fått tillfredsställande svar i ministerns inledande svar. Men jag tror att vi får anledning att fördjupa oss i det i denna debatt.

Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att vi alla kan vara överens om att tiggeri inte är att leva ett värdigt liv. Och det måste motverkas på många olika sätt.

I grunden handlar det om att bekämpa fattigdomen. Det gjorde vi i Sverige en gång, genom utbyggnaden av välfärdsstaten. Den socialdemokratiska politiken handlade om att minska klyftorna och bekämpa fattigdomen. Vi skapade en situation där tiggeriet i Sverige minskade dramatiskt, för att inte säga nästan helt försvann. Det var en effekt av den socialdemokratiska välfärdspolitiken.

Det är klart att man skulle vilja se den typen av sociala reformer i länder som Rumänien och Bulgarien. Om de skulle ta till sig en socialdemokratisk välfärdspolitik skulle situationen där vara helt annorlunda. Vi gör en del insatser för att hjälpa till med just det, i både Rumänien och Bulgarien. Det var det jag nämnde i mitt svar när det gällde samarbeten med de länderna.

Det här handlar i grunden om fattigdom, och det handlar om utsatta människor. När man går in i de här frågorna måste man alltid ha ett starkt

mått av empati. Det handlar om människor – män, kvinnor och barn. Vi måste se till att de får ett bättre liv framöver.

Man kan inte komma ifrån att det här också kopplas till en del störningar och brottslighet. Och vi har sett en hel del förändringar de senaste åren när det gäller det.

När vi tillträdde 2014 fanns det ett stort läger mitt inne i Malmö, i Sorgenfri, som ingen hade brytt sig om att göra någonting åt. Det hade stått där år efter år. Den gamla regeringen gjorde ingenting i någon riktning för att över huvud taget adressera ett sådant problem. Det pågick också stora diskussioner om att folk bosatte sig i skogen, i kojor. Den frågan, det vill säga att man bosätter sig på privat mark eller ockuperar privat mark på det sättet, är enligt min uppfattning mycket mindre nu, bland annat till följd av den lagstiftning som vi gick fram med förra året.

Om vi tittar på ärenden som gäller särskild handräckning, när någon markägare begär hjälp av polisen för att avhysa människor som har bosatt sig på privat mark, kan vi se en markant minskning med över 20 procent på ett år, från 2016 till 2017. Min bedömning är att den minskningen fortsätter.

Adam Marttinen talar om en grupp på mellan 4 000 och 5 000. Det var den bedömning som gjordes 2015. Men sedan säger han också att det rör sig om 100 barn. Jag har letat och letat för att hitta belägg för de där 100 barnen. Men jag hittar inte något sådant och undrar därför var han har fått den siffran från. Den kanske är från 2015. Då hade vi också en diskussion om barn till tiggare kunde gå i skolan i Sverige. Men bedömningen nu är att det är mycket ovanligt att det finns barn som är i en sådan situation.

De senaste åren har vi dessutom sett ett antal domar när det gäller människohandel som har lett till ganska långa fängelsestraff. Det sänder också en signal till omvärlden.

Nu ligger dessutom på riksdagens bord en proposition om människoexploatering. Vi vill förbjuda att det ska gå att tjäna pengar på andras tiggande. Det är ett slags parallell till den kopplerlagstiftning som har funnits sedan länge. Jag tror att det också kommer att få stor effekt.

Vi tar det alltså steg för steg. Jag utesluter inte att vi kommer att behöva göra mer för att åtgärda själva grundproblemet. Men det vi har gjort under den här mandatperioden är mycket mer än den gamla regeringen gjorde. Det har också gett resultat, herr talman.

Anf. 11 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! När regeringen 2016 genom Martin Valfridsson presenterade utredningen om utsatta EU-medborgare konstaterade regeringen att det bästa vore om de som tigger på våra gator kan återvända till sina hemländer så fort som möjligt för att påbörja en integrering där. Det är såklart en rimlig och logisk slutsats. Men det har visat sig vara ganska mycket tomma ord från regeringen. De har inte resulterat i någon större skillnad sett till antalet tiggare som uppehåller sig i Sverige.

Regeringen har också påtalat att den som skänker pengar till tiggare riskerar att stödja människohandel. Det pågår alltså dagligen en fullt synlig pengainsamling runt om i hela landet; det finns en påtaglig risk för att människohandlare tjänar pengar och stärker sin ställning i vårt land genom en verksamhet där människor utnyttjas och utsätts för brott.

Samtidigt har vi en polismyndighet som av regeringen har fått i uppdrag att göra nästan ingenting, alltså ingenting som på riktigt bryter ned de strukturer som är själva förutsättningen för att människor utnyttjas och utsätts för olika typer av brott.

Regeringens främsta ansträngning har varit att öka sannolikheten för en fällande dom mot personer som gör sig skyldiga till brott inom dessa strukturer. Men av förklarliga skäl är anmälningsbenägenheten väldigt låg eftersom de som utsätts för organiserat tiggeri och människohandel har en väldigt svag ställning i vårt land och ofta är i stark beroendeställning till ledande personer inom tiggeriverksamheten.

Eftersom det organiserade tiggeriet inte har upphört är regeringens ansträngningar bevisligen mer eller mindre verkningslösa. Det är av lättförståeliga skäl inte heller tillräckligt att hoppas att en skärpt lagstiftning mot människohandel ska kunna bryta ned strukturerna för organiserat tiggeri.

Det finns som sagt ljusglimtar runt om i Europa, vilket jag sa i mitt förra inlägg. Man har på ganska kort tid brutit ned de här strukturerna. Det har man gjort enklast genom att förbjuda tiggeriet på olika sätt, genom ett nationellt tiggeriförbud eller tiggeriförbud på ställen där det vanligtvis finns mycket folk och där det är lätt att få in pengar genom att tigga. Att angripa just inkomsterna, möjligheterna att få en inkomst genom tiggeri, är huvudlösningen för att bryta ned de här strukturerna så fort som möjligt.

Mina frågor var inriktade på vilka slutsatser ministern drar av de åtgärder man har vidtagit hittills. Jag instämmer i att det är bra att man skärper straffen för olika typer av brott. Det är bara bra. Men vilka slutsatser drar ministern av regeringens hittills vidtagna åtgärder, sett till antalet tiggare som uppehåller sig i Sverige? Vi har ju inte sett någon dramatisk minskning av dem som uppehåller sig i Sverige för att tigga.

Utesluter ministern ett nationellt tiggeriförbud över huvud taget? Vi behöver kanske inte bestämma oss i dag för om Sverigedemokraterna, Moderaterna och regeringen eller Socialdemokraterna enskilt ska samarbeta i en blocköverskridande uppgörelse. Men utesluter justitieministern generellt förslaget om ett tiggeriförbud i någon form? Det är en fråga som jag också skulle vilja få svar på, om inte annat som en sakupplysning till väljarna.

Anf. 12 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är helt fel att säga att polisen inte gör någonting. Och det är ännu mer fel att påstå att regeringen har sagt åt polisen att inte göra någonting. Det räcker med att titta på allt det arbete som polisen faktiskt gör, till exempel när det gäller avhysningar från privat mark. Jag nämnde att antalet anmälningar om avhysningar från privata markägare som upplever att andra har bosatt sig på deras mark uppenbarligen har minskat. Men när polisen får in den typen av ärenden är det klart att man åtgärdar det.

Jag nämnde också ett antal domar mot just dem som organiserar tiggeriet och som därmed har ägnat sig åt människohandel. För första gången har vi fått ett antal sådana domar, med ganska långa fängelsestraff som följd. Det är polisen som gör de brottsutredningarna, och det är polisen som ser till att leda dem i mål när det gäller att de går till domstol.

Det är alltså fullständigt fel att påstå att polisen inte gör någonting eller att regeringen har sagt åt polisen att inte göra någonting. Det är tvärtom! Polisen har fått ökade möjligheter när det gäller avlägsnanden. Nu får man också ökade möjligheter att komma åt detta genom den nya lagstiftningen om människoexploatering. Det förslaget ligger på riksdagens bord och ska som sagt träda i kraft den 1 juli 2018.

Adam Marttinen frågar mig om mina slutsatser om vad våra åtgärder har lett till hittills. Jag nämnde i mitt tidigare inlägg att det när vi tillträdde fanns ett stort läger mitt inne i Malmö, i Sorgenfri. Det revs och försvann efter bara något halvår. De nya avhysningsreglerna har också inneburit att antalet ärenden har minskat med 20 procent från ett år till ett annat.

Min bild är ändå att den utveckling vi såg mot att det skulle kunna växa fram någon sorts kåkstäder har saktat ned betydligt. Det innebär kanske att de bor eller sover på andra platser än tidigare, kanske i bilar eller husvagnar. Men min bedömning är att situationer där man ockuperar privat mark har minskat.

Hur ska vi gå vidare? På riksdagens bord ligger det, som sagt, ett nytt förslag om människoexploatering med straffskärpningar och med utvidgning av det kriminaliserade området.

Jag utesluter inte att vi skulle behöva göra mer. Men när Adam Marttinen pekar på att det finns länder som har generella förbud vill jag också peka på att generella tiggeriförbud faktiskt inte är det vanliga, vare sig i Norden eller i Europa. Det finns inte i Tyskland, det finns inte i Norge, det finns inte i Frankrike, det finns inte i Finland, det finns inte i Italien och det finns inte i Österrike. Det finns olika sätt att ta sig an denna fråga från olika länder. Men att ha ett generellt förbud som gäller överallt är faktiskt inte det vanliga i Europa.

Adam Marttinen vet säkert att vi från socialdemokratisk sida har sagt att vi är beredda att se över ordningslagen för att titta på vilka störningar som detta tiggeri kan innebära och att vi kanske kan vara beredda att ändra också i denna lagstiftning. Det finns anledning att återkomma i den delen.

Men det förslag som nu ligger på riksdagens bord om lagstiftning när det gäller människoexploatering tror jag är ett viktigt steg på vägen.

Anf. 13 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! När jag sa att regeringen har gett polisen i uppdrag att göra ingenting, fortsatte den meningen med: som på riktigt bryter ned de strukturer som organiserar tiggeri och leder till människohandel. Vi måste väl ändå kunna vara överens om att det fortsatt finns ett utbrett tiggeri i Sverige och att det utbredda tiggeriet ofta leder till att människor utnyttjas? I den meningen hade jag en viktig poäng med att polisen faktiskt inte har lyckats bryta ned de strukturer som vanligt folk kan se ute på gator och torg, framför butiker och på andra ställen.

Jag vill fortfarande ha ett litet förtydligande när det gäller just frågan om Socialdemokraterna utesluter ett tiggeriförbud. Vi får ofta till svar att man inte utesluter att det behöver göras mer. Men jag vill ha ett konkret svar på frågan om ministern utesluter just ett förbud mot tiggeri. Det borde inte vara för mycket begärt att få ett konkret svar på det.

När det gäller den andra frågan, vad regeringen har gjort hittills för att motverka detta, är vi överens om att brott i samband med tiggeri ska beivras och att det ska finnas en robust lagstiftning för att ge dem som utsätter

andra människor för brott ordentliga straff. Men den stora skillnaden gör man inte genom att lagföra personer som anmäls för brott, utan den stora skillnaden gör man när man angriper själva förutsättningen för att detta tiggeriproblem ska finnas i Sverige, nämligen insamlingen av pengar.

Ett tiggeriförbud är inte normalbilden i Europa, men det är den lösning i Europa som har gett störst effekt på kortast tid. Vi har ett förslag som har praktiserats i flera olika länder med gott resultat på kort tid. Är det inte värt att vi provar det också i Sverige, i stället för att göra det som regeringen har försökt göra en hel mandatperiod utan att lyckas nämnvärt? Svaret på frågan om ett förbud från Socialdemokraterna kvarstår. Jag vill gärna ha ett svar på den frågan.

Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! De åtgärder som vi har vidtagit när det gäller de förstärkta avlägsnandereglerna har fått effekt; det är min absoluta bedömning. Vi har inte den situation som vi hade inledningsvis under vår mandatperiod. Jag har gett exempel på öppna stora läger som tidigare fanns. Människor satte upp boenden på privat mark som de sedan bara lät vara där. Så var det under den tidigare regeringens period. Så är det inte längre, utan vi har förstärkt polisens möjligheter och de privata markägarnas möjligheter att komma åt detta.

I dag ligger det på riksdagens bord förslag både om straffskärpningar när det gäller människohandel och när det gäller att vissa människor tjänar pengar på andras tiggande.

Precis den situation som Adam Marttinen nämnde i ett av sina inlägg, det vill säga att vissa människor går omkring och samlar in pengar från andra människor som har tiggat och tvingar av dem deras inkomster, adresserar vi med denna nya lagstiftning.

När det gäller förbudsfrågan är generella förbud mot tiggeri överallt inte den vanliga bilden i Europa, och jag gav exempel på ett antal länder som inte har sådan lagstiftning – Tyskland, Norge, Frankrike, Finland, Italien, Österrike. Däremot har vi från socialdemokratisk sida sagt att vi kan vara beredda att se över ordningslagen för att strama upp reglerna när det gäller ordningsstörningar, och vi kommer naturligtvis att förtydliga vår linje i den frågan inför valrörelsen. Men vi är inte beredda att gå en väg mot ett generellt tiggeriförbud.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2017/18:481 om åtgärder mot narkotikabrottslighet

Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Anders Hansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder i syfte att återställa Polismyndighetens tidigare särskilda enheter med uppgift att utreda narkotikabrottslighet.

Regeringen verkar för en folkhälsobaserad syn på alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken med insatser mot både tillgång och efterfrå-

gan på narkotika. Regeringen menar att folkhälsoperspektivet också inrymmer en restriktiv narkotikapolitik som ett viktigt medel för att hindra att narkotika kommer ut på den svenska marknaden.

Arbetet för ett narkotikafritt samhälle är en självklar och viktig del av Polismyndighetens verksamhet. Myndigheten arbetar på en rad sätt mot narkotika, till exempel genom riktad patrullering och genom att vara extra synlig på utsatta platser. Polismyndigheten arbetar förstås också med riktade insatser mot narkotika, som inte sällan är en huvudsaklig inkomstkälla för kriminella grupperingar.

Narkotikasituationen och problematiken skiljer sig åt i landet. Mot den bakgrunden ser också Polismyndighetens arbete olika ut i regionerna. Regeringen har vid flera tillfällen klargjort att det är verksamhetens behov som ska styra sammansättningen av kompetenser i Polismyndigheten. Regeringen har inte för avsikt att styra vilka specialistkompetenser eller grupper som ska finnas i Polismyndigheten. Det är myndigheten som avgör hur resurser ska fördelas inom organisationen och vilka åtgärder som behöver vidtas för att fullgöra de arbetsuppgifter och mål som myndigheten har.

När det gäller narkotikabekämpningen har den straffrättsliga regleringen en central roll. Under mandatperioden har regeringen bland annat infört två nya brott inom narkotikaområdet: synnerligen grovt narkotikabrott och synnerligen grov narkotikasmuggling. På senare år har behovet av kameraövervakning på platser där det förekommer öppen narkotikaförsäljning påtalats. Den senaste tiden har kameraövervakningen därför ökat betydligt på brottsutsatta platser. Regeringen föreslog nyligen en ny kamerabevakningslag som ytterligare kommer att öka möjligheterna att använda kamerabevakning på platser där det finns problem med brottslighet och ordningsstörningar. Regeringen har också tillsatt en utredning om att avskaffa tillståndskravet för polisens kameraövervakning.

En effektiv brottsbekämpning kräver också resurser. Regeringen har därför i en rad budgetar föreslagit och aviserat stora resursökningar till Polismyndigheten, vilket ger myndigheten möjlighet att öka antalet anställda och därmed höja förmågan och öka effektiviteten i arbetet. Regeringen har även skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bland annat genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning. Åtgärderna medför bättre möjligheter för Polismyndigheten att både stärka och utveckla polisverksamheten, däribland arbetet mot narkotikabrottsligheten. Regeringen har också i olika sammanhang, bland annat i Polismyndighetens regleringsbrev för 2018, påtalat vikten av att särskilt beakta narkotikaproblematiken i polisarbetet.

Anf. 16 ANDERS HANSSON (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för ett bra svar. Jag kan omedelbart erkänna för statsrådet att han har vänner i mig och Moderaterna när det gäller att fortsatt föra en mycket restriktiv narkotikapolitik.

Innan jag fick förtroendet att bli riksdagsledamot arbetade jag på Tullkriminalen i Malmö som brottsutredare. Det innebar bland annat att som en del av Tullverkets välfungerande brottsbekämpning förhöra misstänkta narkotikasmugglare. En del av dem var själva offer för narkotika och hade själva ett missbruk. Det är sorgliga historier, där liv har förstörts genom att personerna ofta är unga när de har introducerats till narkotika och fastnat i ett missbruk. Ofta innebar dessa personers missbruk inte bara att deras

egna liv förstördes, utan det hade även mycket stor negativ och sorglig inverkan på personernas familjer.

Min interpellation har sin grund i att jag vid flertalet verksamhetsbesök ute hos poliser i yttre tjänst nås av besked att deras arbete mot narkotika är både splittrat och ineffektivt. Poliskrisen i Sverige, där vi nu har färre poliser än vi hade för nästan fyra år sedan, sätter sina spår i det dagliga polisarbetet. Endast akuta ingripanden kan hanteras, och det långsiktiga brottsförebyggande arbetet har fått stå på vänt, inte minst på narkotikaområdet.

Herr talman! Den omorganisation av polisen som startade 2015 var nödvändig. Det var orimligt att ha 21 olika polismyndigheter. Jag stöder helt åtgärderna att göra alla dessa myndigheter till en gemensam myndighet.

Med detta sagt har inte allt blivit som vi lagstiftare kanske önskade. Tyvärr är narkotikabekämpningen en av de funktioner som har drabbats hårdast.

Från att ha varit polisområdesövergripande skulle narkotikabekämpningen nu ned på lokalpolisnivå. Det var, och det är, en stor misräkning av omorganisationen. Tillsammans med trafikpoliserna splittrades nu narkotikapoliserna upp i mindre enheter – något som kraftigt missgynnade arbetet på området.

Nu har ett flertal polisregioner själva tagit tag i problematiken och återgått till den gamla ordningen med speciella narkotikagrupper inom polisen. Detta har skett i smyg och står egentligen i strid med vad omorganisationen ursprungligen sa.

Vid ett besök i justitieutskottet ställde jag frågan om speciella narkotikapoliser och polisregioner till dåvarande rikspolischef Dan Eliasson. Hans svar var att borttagandet och omfördelandet av narkotikapoliserna genomfördes helt i enlighet med de direktiv han hade fått av regeringen i samband med omorganisationen.

Därför välkomnar jag det svar som statsrådet Johansson har gett om att det nu är helt upp till polisen och polisregionerna att styra sammansättning och kompetenser inom polisen på bästa och mest lämpliga sätt. Min förhoppning är att detta budskap har nått samtliga polisregioner i landet.

Herr talman! Narkotikabekämpning måste få ske långsiktigt, förebyggande och effektivt. Det tar åtskilliga poliser i anspråk. Här finns i dag en mycket stor och oroväckande brist. Antalet poliser i yttre tjänst som arbetar med dessa frågor är för litet. Regeringen slår sig för bröstet och nämner de stora satsningar man har gjort på polisen och inte minst de stora satsningar man framgent vill göra.

Ändå står vi här efter snart fyra års regeringstid med ett minskat antal poliser totalt. Det är tomma stolar på Polishögskolan och ca 900 poliser årligen som säger upp sig, varav de flesta inte är pensionsavgångar. Polisen har inte fått några nya kollegor att arbeta med, utan färre. Polisen är på sina håll i landet minimal, och kriminaliteten kan breda ut sig. Speciellt drabbas bekämpning av narkotika, som kräver erfarenhet, specialistkompetens och kontinuitet.

Min fråga till Morgan Johansson blir: Hur ska arbetet mot narkotika kunna fungera om polisen är obefintlig inom ett lokalpolisområde?

Anf. 17 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Anders Hansson måste ha missat en stor del av den polisutveckling som nu sker. Vi genomför, precis som Anders Hansson säger, den största satsningen på polisen på 20 år. Det blir 2 miljarder till i år, 2,3 miljarder året därpå och 2,8 miljarder därefter. Ingen regering av någon färg har satsat lika mycket på polisen som vi gör nu. Ingen har heller ökat polisens resurser lika snabbt som vi gör nu.

Nu ser vi också att antalet poliser har ökat och kommer att öka i år. Vi tillträdde 2014. Den sista december 2014 fanns 20 051 poliser. Den sista december i år kommer det att finnas 20 100. Jag ska inte säga att det är en ökning, fast det är en liten ökning. Det är i alla fall inte den minskning som man så gärna vill försöka påstå i debatten.

Det som händer under detta år och nästa är att de stora kullar som vi nu utbildar går ut. För bara ett par veckor sedan gick 461 nya polisaspiranter ut. Nästa höst går 600 till ut. Nästa år går 1 300 ut från polisutbildningen. Det är de största kullar som vi har haft på nästan tio år. Detta ska sättas i jämförelse med hur den borgerliga regeringen skar ned på polisutbildningen. På två år, mellan 2008 och 2010, skar man ned med 90 procent. Sedan lade man sig på en alldeles för låg nivå med 600–700 poliser per år.

Det vi nu gör är att vi utbildar dubbelt så många poliser som Moderaterna gjorde. Vi tar igen den nedskärning som Moderaterna genomförde under sin period. Vi ser till att växla upp så att det ska kunna bli 10 000 fler anställda i polisorganisationen fram till 2024. Vi ser dessutom till att resurssätta på så sätt.

Jag vill också påstå att polisen kraftsamlar mot narkotika. Vi ska inte ha någon narkotikaförsäljning i Sverige. Vi ska se till att polisen sätter hårt mot hårt mot dem som ägnar sig åt att sälja narkotika.

Jag ser massor av exempel i Sverige just nu på hur polisen jobbar väldigt bra riktat mot narkotika. I Helsingborg gjorde man för bara några dagar sedan en stor kraftsamling och ett stort tillslag. Jag tror att man har elva häktade efter att ha inriktat sig på de här gängen. Man slog ut en stor omlastningscentral i Skåne för bara 14 dagar sedan.

I Göteborg har man jobbat oerhört bra, framför allt när det gäller Biskopsgården, och lyckats slå ut en stor del av den öppna narkotikaförsäljningen.

Här i Stockholm bedriver man Maxinsatsen, som är en riktad insats mot organiserad kriminalitet. Detta har lett till att man har lyckats gripa många av de mest brottsaktiva individerna. Det har skett bland annat mot bakgrund av att man vill motverka och få slut på skjutningarna.

Jag ser en massa sådant bra polisarbete som genomförs just nu. Då ser jag också hur man använder kameraövervakning på ett helt annat sätt för att motverka brottslighet. Nu har vi kameror i Rinkeby, Tensta, Husby, Rosengård, Hjällbo, Bergsjön och ett antal andra ställen där man kan ha kameraövervakning på de platser där vi vet att det tidigare bedrevs öppen narkotikaförsäljning.

Vi ser det också i brottsstatistiken. Nu ökar antalet redovisade utredningar till åklagare. Utredningar om narkotikabrott är det som ökar mest; vi ser en ökning med 11 procent från 2016 till 2017.

Min bedömning är nog ändå den att när omorganisationen är genomförd är vi i en situation där polisen kan satsa, där man har sin organisation färdig och där man kraftsamlar, bland annat mot narkotika.

Herr talman! Jag besökte relativt nyligen polisen i Ystad, som är min och ministerns valkrets. Den täcker in hela det sydöstra hörnet av vackra Skåne.

Jag träffade fyra mycket engagerade poliser, som alla arbetade i yttre tjänst, och två lika engagerade kommunpoliser. Alla var djupt oroliga och näst intill förtvivlade över sin egen upplevda otillräcklighet när det gäller att arbeta förebyggande och vara närvarande hos befolkningen.

En del av dem hade börjat fundera på om de faktiskt kunde fortsätta i det yrke som de tycker så mycket om. De saknade kollegor för att hinna med att genomföra sitt arbete på bästa sätt. Bristen på närvaro i samhället hade lett till att narkotikaförsäljningen nu hade ökat markant i polisområdet. Poliser som vill arbeta mot narkotika fick liksom övriga i stället bli allroundpoliser och åka på alla övriga brott som med jämna mellanrum anmälades. Någon kontinuitet i deras förebyggande arbete fanns det inte tid för. Det är en ohållbar situation såväl för invånarna som för de duktiga poliser som dagligen försöker göra sitt allra yttersta.

Herr talman! Straffskärpningarna, möjlighet till kameraövervakning, ökade utbildningsplatser med mera är bra åtgärder. Men saktfärdigheten hos regeringen med att vidta andra åtgärder för att behålla poliser och rekrytera nya poliser har satt oss i en situation där ordet kris faktiskt måste användas.

Polisnärvaron är på sina håll så låg att kommuner säger upp sina samverkansavtal med polisen eftersom myndigheten ändå inte kan uppfylla sin del av avtalen med polisnärvaro i det förebyggande arbetet.

I min och statsrådets valkrets meddelades nyligen att tre polisstationer, de i Skurup, i Sjöbo och i Tomelilla, som visserligen ligger precis utanför vår valkrets, fått läggas ned för att frigöra personal.

Vi läste i tidningen i morse att man hos polisen i Stockholm drar ned på utryckningsutbildningen för poliser för att man behöver dem på annat håll.

För invånare som redan saknar sin närvarande polis blir stängningen av polisstationerna den ultimata kapitulationen. Jag kan se en viss logik i att man tar ut personal i yttre tjänst i stället för att de sitter inne på polisstationerna. Men det ställer stora krav på att polisen faktiskt visar på ökad polisnärvaro i de kommuner som besluten genomförs på.

Herr talman! Polisbristen gör att specialiserade narkotikagrupper sällan kan arbeta långsiktigt och endast med dessa arbetsuppgifter. Det sätter nu sina spår. De större städerna klarar det bättre, för de kan fördela mer. Men utanför storstäderna är det ett bekymmer. Jag är oroad över utvecklingen och avsaknaden av långsiktighet, speciellt i det förebyggande arbetet. Min förhoppning är att statsrådet Johansson känner samma oro och verkligen tar denna oro på allvar. Risken är annars att fler ungdomar fastnar i narkotikans trask och förstör sina liv.

Sedan kommer vi in på antalet poliser. Jag välkomnar definitivt fler poliser. Det är det jag egentligen hela tiden står och trycker på: Vi behöver fler poliser. År 2014 hade vi 20 051 poliser. År 2017 har vi 19 741. Varje år de senaste tre åren har nästan 900 poliser slutat, varav de flesta av annat skäl än på pensionsgrund.

Platser står tomma på polisutbildningarna. 500 platser står tomma.

Det är visserligen bra att man vill ha nya utbildningsplatser och nya ställen att förlägga polishögskolor på, men vi måste ju fylla de platserna om det ska komma fler kollegor till dem som vill jobba inom polisyrket. Här är svaret fortfarande att antalet poliser har gått ned mycket – poliserna trivs inte längre. Regeringen är faktiskt svaret skyldig när det gäller varför det är så.

Anf. 19 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Från och med i år kommer antalet poliser att öka. Bara för ett par veckor sedan gick över 460 poliser ut utbildningen. Ytterligare 600 kommer till hösten, och därtill blir det ytterligare 1 300 nästa år. Polisens utvecklingsplan, som har redovisats för mig, visar att det är fullt möjligt att göra den utbyggnad som vi vill göra fram till 2024 med 10 000 fler anställda, varav ungefär två tredjedelar ska vara poliser och ungefär en tredjedel ska vara civilanställda.

Det är inte gratis att göra det här. Det kostar ungefär 12 miljarder fram till 2024, enligt polisen. Det är klart att det är det som är den ständiga prioriteringen, det vill säga man måste se till att sätta av samhällsresurser som är så stora att man klarar av polisens verksamhet. Det var precis det som den gamla regeringen misslyckades med.

Nu säger Anders Hansson att det måste bli fler poliser. Då är min motfråga: Varför skar ni då ned på antalet utbildningsplatser med 90 procent? Ni skar ned med 90 procent från 1 700 platser till 142 på två år. Det var tvärstopp. Svaret är naturligtvis att ni fick slut på pengarna. Ni hade satsat pengarna på annat, och när ni då behövde skära ned gjorde ni det på polisen. Det lever vi med fortfarande, för det tar några år att utbilda poliser.

Vad vi nu måste ha är stabilitet, förstås, och långsiktighet. Vi kan inte hålla på med den här ryckigheten som skapas om man ökar och sedan bara drar ned kraftigt. Vi måste se till att ha en långsiktig planering för polisen framöver. Den har vi, som sagt, gjort.

Vi har skärpt straffen på narkotikasidan. Vi har satsat på tullen, och det kommer ytterligare pengar i den delen nu i och med vårandringsbudgeten. Det sitter nu fler kameror uppe än någonsin tidigare. Framför allt i många av de utsatta områdena sitter kameror uppe, och det har i allmänhet ett mycket starkt stöd bland befolkningen. Vi utbildar också fler poliser just nu än vad vi har gjort på nästan tio år – dubbelt så många som Moderaterna gjorde.

Sedan finns det en annan aspekt i detta också som jag vill ta upp när vi nu pratar narkotika. Det är att vi ska gå hårt på utbudet av narkotika. Vi ska förhindra narkotika att komma in i Sverige, slå ut den öppna narkotikaförsäljningen och låsa in dem som ägnar sig åt detta. Men vi måste också gå på efterfrågan. Det är enormt viktigt. Ibland är verkligheten inte som man tror. När man frågar ungdomar i kommunerna i Stockholms län om narkotikaanvändning får man veta var det är vanligast. Vet Anders Hansson i vilken kommun flest ungdomar svarar att de använder narkotika? Jo, det är i Danderyd, Moderaternas starkaste fäste.

Jag skulle gärna vilja höra Anders Hansson resonera lite kring det. Hur kan det vara så att just Danderyd är den kommun där ungdomar uppenbarligen knarkar mest? Hur kan det komma sig? Och hur kan man göra för att med förebyggande insatser försöka ändra detta? Jag tror att det handlar om att det finns rätt mycket pengar där och att föräldrarna kanske inte alltid är

på plats. Det finns ett mycket stort behov av att gå in med förebyggande insatser i den typen av kommuner.

Vi måste gå på utbudet med de brottsbekämpande åtgärder som vi genomför, och vi måste gå på efterfrågan. Det kan mycket väl vara så att det just i Stockholmsregionen är en del av överklassen som håller igång narkotikatrafiken. Då måste vi våga se det och faktiskt gå på det också.

Anf. 20 ANDERS HANSSON (M):

Herr talman! Narkotikanyttjande är ju dåligt vem det än är som berörs och oberoende av var man bor. Vad det finns för anledningar till att man gör det i Danderyd tror jag att ministern själv är inne på när han säger att det är där pengarna för att köpa narkotikan finns. Det tycker jag är tragiskt på alla sätt, men jag hade tyckt att det var precis lika tragiskt om det hade skett i Tensta eller i Rosengård. Jag lider med människor som fastnar i narkotikaträsket oberoende av var de bor.

Ministern är inne på en skröna om att Moderaterna minsann drog ned på polisutbildningen. Absolut, det gjorde vi. Vårt vallöfte 2006, då Sverige hade 17 500 poliser, var att vi skulle få fram 20 000 poliser. Det fick vi: 20 051, som statsrådet själv har sagt. Vi tog in många för att fylla de 2 500 platser som saknades. Hade vi fortsatt i samma takt skulle antalet ha ökat och ökat, och det var det ingen i den här riksdagen som ville. Det var ju till och med så att Socialdemokraterna tyckte att 20 000 var för mycket, så det här är ett konstigt resonemang. När vi hade tagit in ett stort antal studenter för att komma upp i 20 000 poliser minskade vi sedan antalet platser för att det skulle vara en försörjning av de 20 000 platserna och inte en ökning. Om vi hade sett att vi hade kunnat ha hur många poliser som helst skulle vi ha fortsatt med det, men det var inte det beslut vi hade i riksdagen och därför drog vi ned. Den där skrönan håller alltså inte. Vi fick 20 051 poliser 2014, vilket var 51 fler än de 20 000 som utlovades.

Jag kan inte låta bli att tänka, när Morgan Johansson säger att 1 000 poliser kommer att komma ut nu 2018, att det blir lite fattigt eftersom 900 har slutat årligen tidigare. Då är nettovärdet 100 poliser ut. Är det så vi ska se det?

Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! För att öka antalet poliser behöver vi göra många saker. Vi behöver utbilda fler, och nu utbildar vi dubbelt så många som Moderaterna gjorde. Vi behöver också se till att polisyrket utvecklas och blir bättre och att polisen blir en attraktiv arbetsgivare. Vi behöver naturligtvis se till att jobba med att det finns bra karriärvägar, utvecklingsmöjligheter och utbildningsmöjligheter. Jag ser hur lönefrågan utvecklas nu också. Man har tecknat ett bra avtal, arbetsmarknadens bästa faktiskt, mellan Polisförbundet och Polismyndigheten som redan i vår innebär en avsevärd höjning av polisernas löner. Det gör att de ligger väsentligt över det så kallade märket som gäller för andra grupper. Det är också viktigt.

Sedan har socialdemokrater aldrig kritiserat målet om 20 000 – tvärtom, för det var ju vi som lanserade det en gång inför valet 2006. Då sa vi att vi behövde komma upp i 20 000 poliser. Det som Moderaterna sedan gjorde var att man uppfyllde kravet upp till 20 000 poliser, men sedan fick man slut på pengar, och då drog man ned kraftigt. Man drog ned med

Prot. 2017/18:106
27 april

Svar på
interpellationer

90 procent, vilket gjorde att man fick mycket stora bekymmer med personalförsörjningen. Dessutom avskaffade ni värnplikten, och när ni gjorde det skar ni också ned på Rekryteringsmyndigheten, alltså den myndighet som gör testerna för polisen.

Vad vi nu har fått göra är att skala upp inte bara polisutbildningen utan även Rekryteringsmyndigheten för att se till att alla poliser kan göra sina tester. Från och med i vår har vi så många psykologer och andra på plats på Rekryteringsmyndigheten att de kan testa alla de behöriga som söker till polisutbildningen. Det har vi inte haft innan, till följd av er nedskärning.

Som sagt: Min bild är att polisen kraftsamlar mot narkotikan, och det ser vi också i resultaten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2017/18:482 om kostnader för domstols-tolk

Anf. 22 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Anders Hansson har frågat mig om jag avser att vidta någon åtgärd i syfte att se över riktlinjerna för bekostnaden av tolkanvändning i domstol.

Kostnaderna för tolk har som Anders Hansson påpekar ökat över tid. De senaste åren har det skett en ökning av mål till våra domstolar, och målen har i många fall blivit mer omfattande och komplicerade. Inte bara kostnaderna för tolkning ökar utan också kostnaderna för offentliga försvarare och målsägandebiträden.

Utgångspunkten är att domstolsförhandlingen hålls på svenska, vilket är en förutsättning för att var och en ska kunna utnyttja sin grundlagsskyddade rätt att följa förhandlingen. Domstolen får anlita tolk om någon som ska höras inte behärskar svenska eller har en hörselnedsättning eller tal-svårigheter. Kravet på tolk är absolut om det är fråga om någon som är misstänkt eller målsägande i ett brottmål. Användning av tolk är grundläggande för att domstolens avgörande ska grunda sig på ett korrekt beslutsunderlag, och ytterst handlar det om den rätt till rättvis rättegång som garanteras av Europakonventionen, EU-rätten och andra internationella instrument.

Enligt både Europakonventionen och EU-rätten har den som har blivit anklagad för brott rätt till kostnadsfritt biträde av tolk, om han eller hon inte förstår eller talar det språk som används i domstolen. Och redan på 70-talet förklarade Europadomstolen att det inte är förenligt med rätten till en rättvis rättegång att återkräva kostnaden för tolkning från den tilltalade. Min fråga till Anders Hansson är därför om han menar att Sverige inte längre ska leva upp till sina åtaganden enligt Europakonventionen och EU-rätten.

En tolk har rätt till skälig ersättning för uppdraget. Domstolsverket har fått i uppdrag att fastställa en tolktaxa som gäller inte bara vid domstol utan också till exempel hos polis-, åklagar- och kronofogdemyndighet. Det finns också en riklig praxis från domstol om hur taxan ska tillämpas.

Statsrådet Anna Ekström har tidigare, den 6 mars, besvarat en fråga från Anders Hansson om åtgärder för att minska statens utgifter för tolkar. Jag anser, precis som Anna Ekström, att det är stor skillnad mellan vardagssvenska och den svenska en utbildad tolk ska kunna i en domstolsförhandling.

Tillgången på kvalificerade tolkar är central för en effektiv och rätts-säker domstolsprocess. Regeringen har därför vidtagit åtgärder för att de kvalificerade tolkresurser som finns ska användas på ett effektivt sätt. År 2016 gav regeringen Domstolsverket i uppdrag att stödja en effektivare användning av tolkar i domstol. I uppdraget ingick bland annat att utveckla och bygga ut videotekniken vid domstolarna för att underlätta tolkning på distans, en åtgärd som bland annat kan leda till minskade utlägg för resor för de tolkar som anlitas.

Den centrala frågan för mig är att förbättra tillgången till och användningen av tolkar så att vi får en rättssäker process i våra domstolar. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att uppnå detta, och jag ser utöver det inget behov av att vidta någon åtgärd i förhållande till hur dagens system är utformat.

Anf. 23 ANDERS HANSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Kostnaderna för domstolstolkning samt övrig tolkning hos våra myndigheter har ökat dramatiskt över tid. Med en ökad internationalisering och en stor flyktmottagning nödgas våra myndigheter, våra kommuner, våra landsting och staten varje år betala ut stora summor för tolkning. För den enskilde är tolkningen fullständigt gratis – den går på det offentliga – och behovsprövning görs inte i någon större utsträckning. Det offentliga står alltid för kostnaden.

Herr talman! Rätten till tolk ska vara oantastlig och absolut. Om du inte kan förstå det språk myndigheterna använder ska du få hjälp med detta. Vad som dock aldrig diskuteras är huruvida det är rimligt att staten och det allmänna *alltid* står för hela kostnaden för tolkning.

Få, om någon, skulle ifrågasätta att en utländsk medborgare som nödgas komma i kontakt med svenska myndigheter är i behov av tolk. Likaså skulle ingen ifrågasätta om en asylsökande begär en tolk för att kunna förstå vad svensk myndighetspersonal säger och kunna göra sig förstådd. Men hur ställer vi oss om personen som begär tolk har svenskt medborgarskap och har varit i Sverige i 20 år? Är det då fortsatt rimligt att staten står för hela tolkkostnaden? Jag anser inte det. Jag anser att denna person har haft skälig tid på sig att lära sig svenska språket och därmed ska betala en del av tolkkostnaden eller till och med hela kostnaden.

Herr talman! I sitt svar pekar statsrådet Johansson helt korrekt på Europakonventionen, EU-rätten och andra internationella konventioner som syftar till att säkerställa rätten till tolk och, om man står anklagad för brott, rätten till kostnadsfritt biträde av tolk. Statsrådet uppger också att det redan på 1970-talet slogs fast i Europadomstolen att man inte fick återkräva kostnad för tolkning av den tilltalade.

Visst ska Sverige följa både Europakonventionen och EU-rätten, men likväl kan jag inte låta bli att fundera på om syftet med dessa lagar var det vi nu ser. 1970 är snart 50 år tillbaka i tiden. Lagarna tillkom för att EU-medborgare skulle ha rätt till tolk om de befann sig i andra EU-länder.

Den fråga som jag nu tar upp är om landets egna medborgare i sina egna hemländer, där de har bott under lång tid, bör ha en absolut rätt till kostnadsfri tolkning i sina egna nationella domstolar eller vid kontakt med våra myndigheter. Tycker statsrådet att detta är rimligt, eller är det kanske så att regeringen bör verka för en förändring eller ett förtydligande av rådande EU-lagstiftning så att lagarna alltså är ändamålsenliga och fyller sitt ursprungliga syfte?

Herr talman! När man talar om integration verkar alla experter och till och med alla politiska partier vara överens om att språket är nyckeln till lyckad integration, så även den svenska regeringen, som nyligen biföll Moderaternas och andra partiers krav på språktest för nyanlända. Men vilken signal skickar vi då om vi samtidigt ger samma personer möjlighet att kostnadsfritt, det vill säga på skattebetalarnas bekostnad, nyttja tolk vid myndighetskontakter, och detta under obegränsad tid?

Vore det inte rimligt att medborgare efter tre eller fem år får stå för en del av eller hela kostnaden själva? Vid tolkning i domstol gäller EU-rätten – visst – men vid kontakter med andra myndigheter som Arbetsförmedlingen, Skatteverket, sjukvården och så vidare? Anser inte statsrådet att självfinansieringen bör öka eller i alla fall börja?

Anf. 24 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag förstår vad Anders Hansson är ute efter här, men vänd på det! Ska en svensk som bor i Spanien och har gjort detta under lång tid men inte har lärt sig spanska på en nivå som innebär att personen klarar juridikspanska också förvägras tolkning om han eller hon blir utsatt för brott i Spanien? Tycker Anders Hansson att detta skulle vara rimligt – att personen inte har möjlighet till en rättssäkerhet som alla andra har rätt till i Spanien? Det är tydligen vad Anders Hansson vill, men detta synsätt finns det inget stöd för alls, varken i EU-rätten eller i Europakonventionen.

Det hela har dessutom förstärkts ytterligare genom det EU-direktiv om rätten till tolk som kom under den förra perioden. Sverige var drivande i den processen. Det var Beatrice Ask, min företrädare, som drev på för att stärka rättssäkerheten i hela Europa, just genom att ge rätt till tolkning. Har Moderaterna ändrat sig i detta avseende? Är det nya tongångar nu? Detta skulle jag gärna vilja veta.

Anders Hansson är väldigt inriktad på just den tilltalade, men jag vill påminna om att dessa rättigheter också gäller målsäganden, den som utsätts för brott, och även vittnen. De gäller också möjligheten för den som följer en rättegång att förstå vad som sägs. Allmänheten – den svenska befolkningen – ska kunna veta vad som sägs och avhandlas i en rättegång. Också av detta skäl behövs tolkning, för man måste kunna få veta vad vittnen och målsägande egentligen säger när det finns språksvårigheter.

Detta gäller såväl vittnen som målsägande och tilltalade. Det är inte som Anders Hansson säger, att det bara är fritt fram, utan det görs en behovsbedömning. Det är domstolen som förordnar tolk utifrån en sådan bedömning.

Min fråga är: Vill Anders Hansson ta bort rätten för vittnen och målsägande – den som utsätts för brott – också? Om man gör detta skulle effekten nämligen mycket väl kunna bli att vi får färre gärningsmän fällda, helt enkelt därför att det blir svårare i en domstolsförhandling att få reda

på vad som egentligen hänt. Är det den vägen som Anders Hansson gärna vill öppna upp för?

Vi har sett en ökning av kostnaderna av flera skäl. Men samtidigt, om jag tittar på antalet mål där tolk har använts de senaste åren, ser jag inte en ökning. Det var ungefär 18 000 fall 2016, och under 2017 var det också 18 000 förhandlingar. Att tala om en dramatisk ökning de senaste åren är faktiskt inte korrekt.

Vi säger att vi vill minska kostnaderna och att vi kan göra detta bland annat genom att introducera den videoteknik som jag pratade om. I alla domstolar bygger vi nu videokonferensteknik som gör det lättare att höra människor från andra platser, på distans, och även ha tolkning på distans. Detta skulle kunna minska kostnaderna.

Min huvudfråga är: Om man inte har lärt sig landets språk och till exempel är en svensk som bor i Spanien eller en invandrare som bor i Sverige, får man då skylla sig själv om man blir utsatt för brott och inte kan hävda sin rätt eller göra sig förstådd i en rättegång? Är denna hållning verkligen förenlig med grundläggande rättssäkerhet?

Anf. 25 ANDERS HANSSON (M):

Herr talman! Det är lite grann här bekymret ligger. Så fort jag börjar prata om tolkkostnader kommer regeringen osökt in på rätten till tolk, men det är ju inte det jag tar upp. Rätten till tolk ska vara absolut och oinskränkt. Det är vem som ska finansiera och betala tolken som är hela min poäng, men vi får alltid denna argumentation: Tycker du inte att man ska ha rätt till en tolk om man, och så vidare? Absolut! Men min huvudfråga är huruvida du ska ha rätt till tolk där landets stat står för kostnaden.

Den totala kostnaden för tolkning i domstolar och förvaltningsdomstolar låg 2017 på nästan 115 miljoner kronor, enligt en rapport från riksdagens utredningstjänst som gjorts för min räkning. I redovisningen ingår inte kostnader från migrationsdomstolarna och Arbetsdomstolen. Men om dessa ska vara med får vi lägga till ytterligare 13 miljoner kronor, vilket ger en totalsumma på 130 miljoner kronor årligen. En hög summa, kan tyckas, men då har vi inte tagit med övriga myndigheters kostnader för tolkar.

Samma rapport från utredningstjänsten visar att till exempel Arbetsförmedlingen 2017 lägger nästan 150 miljoner på tolkar. Polismyndigheten lägger lågt räknat 122 miljoner på tolkar. Kriminalvårdens kostnad ligger på 16 miljoner för förra året. Flertalet statliga myndigheter lägger varje år åtskilliga miljoner på tolkar. Tillsammans med kommuner och landsting uppskattas kostnaderna för tolkar uppgå till nästan 1 miljard kronor årligen.

Herr talman! Allt bekostas utan invändningar – i varje fall inga större invändningar – av det offentliga. Är detta verkligen rimligt? Borde inte regeringen ta initiativ till att öka den egna finansieringsgraden av tolk om personen i fråga har haft skälig tid att lära sig svenska språket? Skulle inte detta vara en morot för att lära sig språket snabbt, vilket gynnar integration och samhörighet?

När det gäller exemplet med mannen som har bott tolv år i Spanien tycker jag definitivt att han ska betala en del av sin tolkkostnad till den spanska staten, så att inte den spanska staten får stå för den kostnaden. Hans rätt till tolk är dock oinskränkt.

Prot. 2017/18:106
27 april

Svar på
interpellationer

Herr talman! Hela mitt resonemang kretsar kring det faktum att jag anser att den icke tidsbestämda rätten till kostnadsfri – det vill säga skattefinansierad – tolk inte har blivit ifrågasatt. Rätten till tolk lämnar jag därhän, då jag anser att den rätten som sagt ska vara absolut och oinskränkt. Hur den ska finansieras eller bekostas är just vad jag skulle vilja ha svar på.

Morgan Johansson undviker denna fråga i sitt svar. I stället vill han ”förbättra tillgången till och användningen av tolkar så att vi får en rätts-säker process i våra domstolar”. Att vi ska använda tolkarna rätt och effektivt tror jag att alla ställer sig bakom, likaså ökad användning av videoteknik. Det är jättebra. Vad som är galet med detta är att vi anammat EU-rättens och Europakonventionens regler avseende kostnadsfritt biträde av tolk vid rättegångar till att gälla alla kontakter med svenska myndigheter, oberoende av om man borde ha hunnit lära sig språket under den tid som man har bott i landet.

Min fråga till statsrådet blir därför: Är statsrådet redo att vidta några åtgärder kring den lagstiftning som ligger utanför Europakonventionens och EU-rättens krav på kostnadsfri tolk? Det kan till exempel gälla vid kontakter med svensk sjukvård, Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen. Eller anser statsrådet att rätten för den enskilde till kostnadsfri tolk fortsatt ska vara huvudregel, även om personen är svensk medborgare och har bott i Sverige i över 20 år?

Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Nu handlar inte denna interpellation om tolkning inom sjukvården utan om tolkanvändning i domstol. Det är därför jag står här, eftersom jag har ansvar för de frågorna.

Vad jag förstår är Anders Hansson inte ute efter någon rätt till tolk, utan det handlar om att man ska betala själv. Det blir en rättssäkerhet för de rika, inte för dem som inte kan betala.

Låt oss ta ett exempel med en kvinna som har varit här några år men inte har kunnat lära sig svenska helt och hållet – i varje fall inte på en sådan nivå att hon förstår juridiksvenska. Det begriper inte ens alla infödda svenskar. Är det något som är komplicerat är det just juristsvenska. Låt säga att den här kvinnan inte kan språket så mycket att hon förstår vad som händer i rättegången eller förstår frågorna från försvarare och åklagare. Tänk om hon till exempel har utsatts för en våldtäkt! Då är Anders Hanssons lösning att hon har rätt till tolk men att hon får betala den själv. Och när hon ska beskriva vad hon har blivit utsatt för, finns det då inte en ganska stor risk att det blir svårare för domstolen att klarlägga vad som egentligen har hänt och därmed svårare att få en gärningsman fälld?

Detta är precis den konsekvens, herr talman, som skulle bli följden om vi går den väg Anders Hansson anvisar. Jag tycker inte att det är rimligt. För den som har råd att betala sin tolk blir det rättssäkert, men den som inte har råd att betala kommer att hamna i ett mycket sämre läge. Det blir en rättssäkerhet för de rika. Det tycker jag är djupt stötande.

Dessutom strider detta som sagt mot Europakonventionen. Domslutet från 70-talet gällde en prövning av tysk lagstiftning. Då kom Europadomstolen fram till att det inte var förenligt med Europakonventionen, och enligt mitt sätt att se det var det på goda grunder. Om vi skulle göra på det sätt som Anders Hansson vill göra skulle vi ställa oss utanför Europakonventionen. Vi kanske inte skulle lämna Europakonventionen i och med det,

men vi skulle medvetet bryta mot dess regelverk på det här området, och det ska vi naturligtvis inte göra.

Det har inte tidigare moderatledda regeringar heller velat göra. Jag nämnde tidigare att Beatrice Ask drev på i den andra riktningen för att vi skulle få starkare och bättre regler på EU-rättens område, vilket har lett till just det direktiv som vi har nu. Det tyckte jag i grunden var bra. Jag förundras om Moderaterna nu plötsligt har bytt inställning och hoppas att det inte är så.

Jag vill inte ha en utveckling som i slutändan leder till en rättssäkerhet för de rika medan de fattiga ställs utanför.

Anf. 27 ANDERS HANSSON (M):

Herr talman! Statsrådet Morgan Johansson kan vara väldigt lugn över att inte heller jag tycker att det ska finnas en sådan aspekt – huruvida man är rik eller fattig – i det hela. Men det måste finnas en mellanväg. Vi kan inte säga att staten alltid ska betala. Det måste någon gång föras en diskussion om huruvida det är rimligt att en person som kanske har bott i Sverige i 20 år fortfarande ska ha rätt till skattefinansierad tolk. Någon gång måste vi börja säga när det är rimligt att man ska ha lärt sig språket. Socialdemokraterna har ju själva gått fram med språkrav nu, vilket är jättebra. Men ett språkrav betyder inget om man efter 20 år ändå kan säga att man vill ha tolk.

Jag tycker dock att Morgan Johansson har en poäng, och det är lite därför jag trycker på att vi inte ska lämna EU-rätten eller Europakonventionen. Men vi måste i alla fall börja med att väcka en fråga: Var det detta vi hade tänkt? Eller handlar det om när andra EU-medborgare kommer till Sverige och inte förstår språket? Men borde det inte finnas några krav om man är svensk medborgare och har bott här i 20 år? Är lagen verkligen tänkt för dem som har bott i ett land i 20 år och som ändå vill ha tolk?

Jag tycker att man måste reflektera över detta. Jag tror att en medelväg är den rätta vägen genom att man börjar undersöka om vi kan införa en behovsprövning med högre självfinansieringsgrad, naturligtvis beroende på inkomst. Jag tror att vi måste göra detta.

Vi är dock helt överens om att det inte ska bero på hur tjock plånbok man har. Men vi måste ändå börja fråga oss när det är rimligt att personerna i fråga borde ha lärt sig språket så bra att de får stå för en del av kostnaderna själva. Det ska gälla i domstolarna, där det är lite mer komplicerat, och definitivt i kontakt med andra myndigheter.

Anf. 28 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Här handlar det om grundläggande rättssäkerhet, och de principerna leker man inte med hur som helst. Man måste också vara konsekvent. Man kan inte i ena ändet säga att folk ska betala mer själva och i nästa ändetag säga att det inte får bli rättssäkerhet bara för de rika utan även för de fattiga. Det här är två helt oförenliga ståndpunkter. Man måste nog bestämma sig för vilken princip man ska hålla sig till.

När det gäller mitt exempel med en kvinna som utsatts för brott kommer Anders Hansson inte undan. Och det här är inget exempel som jag rycker ur luften, utan det är exakt sådana konkreta situationer som vi kommer att hamna i om vi vandrar den väg Anders Hansson vill. Det skulle i praktiken innebära att rättssäkerheten dramatiskt försvagas för dem som

Prot. 2017/18:106
27 april

Svar på
interpellationer

utsätts för brott och som inte kan svenska på en sådan nivå att de klarar av situationer som dessa. Det kommer dessutom att bli svårare att få en gärningsman fälld.

Jag tycker att samma regler borde gälla för dem som är i Sverige och inte kan svenska fullt ut som för svenskar i utlandet som inte kan exempelvis spanska, italienska eller franska fullt ut. När vi bor i andra länder måste vi också ha den här grundläggande rättssäkerheten. Börjar vi tumma på den här i Sverige kan risken mycket väl bli den att andra länder börjar tumma på den när det gäller svenska medborgare som vistas utomlands. Därför är det en väldigt dålig väg att gå, skulle jag vilja säga, så det kommer vi inte att göra.

Däremot ska vi minska kostnaderna. Det gör vi bland annat med videokonferensutbyggnaden. Men vi går inte in och tummar på rättssäkerheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:477 om Ersättningsnämnden

Anf. 29 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Margareta Larsson har frågat mig om det finns en politisk vilja att upprätta en rättssäker modell inom samhällsvården för att stärka kvaliteten på både kommunernas och landstingens ansvar.

Kommuner och landsting har ansvar för att erbjuda en god vård och omsorg i enlighet med lagar och föreskrifter. I detta ingår att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete för att stärka kvaliteten i de tjänster som erbjuds. Staten ansvarar för att utforma lagar och tillse att lagstiftningen följs. Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har inrättats för att utöva tillsyn över hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

I enlighet med IVO:s instruktion ska tillsynen planeras och genomföras med utgångspunkt i egna riskanalyser om inte annat följer av lag, förordning eller särskilt beslut från regeringen. Tillsynen ska även innefatta kontroll av hur verksamheterna inom vård och omsorg fullgör sin skyldighet att bedriva egenkontroll. Tillsynen ska genomsyras av ett patient- och brukarperspektiv och granska att befolkningen får vård och omsorg som är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter. Resultatet av tillsynen ska redovisas till de granskade verksamheterna och till det landsting eller den kommun som berörs och bidra till lärande och utveckling av verksamheterna.

För att IVO ska kunna bedriva en effektiv tillsyn har regeringen förstärkt myndighetens förvaltningsanslag permanent med 70 miljoner kronor från och med 2017. Myndigheten har även fått tillfälliga medel för att effektivisera verksamheten. Regeringen har dessutom stärkt kommuners och landstings möjligheter att erbjuda god och säker vård genom kraftigt ökade anslag under mandatperioden med såväl riktade som generella statsbidrag.

Avslutningsvis bedömer jag att det därmed finns goda förutsättningar för att såväl förebygga som upptäcka missförhållanden inom vården och omsorgen.

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag skulle ändå kanske önska att det kunde vara lite mer innehåll i svaret utifrån den interpellation som jag ställde.

Min fråga är ju om det finns en politisk vilja att upprätta en rättssäker modell för samhällsvården. Bakgrunden till den frågan kommer sig av fiaskot med Ersättningsnämnden, som instiftades 2013. Det var en nämnd som tillsattes av regeringens ”nämndpool” för att kompensera dem som vanvårdats och misshandlats på barnhem och fosterhem sedan 1920. Man avsatte ca 1 miljard för ersättning till de vanvårdade, men mer än hälften fick avslag.

Det är mot den bakgrunden som jag ställt interpellationen. Vad gick snett, och hur kan vi skydda dagens och framtidens ungdomar? Statsrådet svarar: mer pengar till IVO och mer pengar överlag. Man har alltså en generell uppfattning om att pengar ska lösa precis alla problem och att vi inte behöver tänka vidare på själva strategin. Visst är det bra att såväl IVO som kommuner och landsting får extra resurser. Men jag efterlyser en konkret plan för ett fungerande rättsväsen även för samhällets brottsoffer. Då kan förvisso IVO vara ett utmärkt komplement.

När det gäller Ersättningsnämnden, som instiftades 2013 och lades ned 2016, borde det till en analys av varför över hälften fick avslag. Vi vet med facit i hand att den dåvarande regeringen från början sa nej till upprättelse för de vanvårdade men efter en mediestorm och övriga partiers upprördhet var tvungen att backa. Frågan är då: Var de rödgröna vid det tillfället för snabba att godta en dålig kompromiss i ramöverenskommelsen med de övriga partierna? Kanske hittade den juridiska ledningen i Ersättningsnämnden på egna bedömningskriterier. Det kan vara en orsak till att man avlog så mycket. Det kan också vara så att man i nämnden blev så avtrubbad av alla berättelser man hörde att man tappade omdömet. Men klart är att det fungerade dåligt.

Det fanns de som inte fick sina 30 minuters muntlig förhandling, som utlovats. Man kom långväga ifrån, nervös och orolig, för att endast få sitta en kvart eller 20 minuter. Jag hörde flera som sa att det kändes som att beslutet var taget på förhand. Andra nekades att komma till muntlig förhandling över huvud taget. Så går det inte till i det allmänna rättsväsendet.

Det faktum att det sattes en gräns vid 1980 gjorde också att många nekades upprättelse. Man saknade rätt att överklaga. Man saknade också rätt till ett juridiskt ombud som kunde föra ens talan om det skulle behövas. Även om vissa bevis talade för att sökande faktiskt befunnit sig på ett visst barnhem avlog nämnden ansökningar på grund av juridiska petitesser. En del sökande var verbalt begåvade. Andra kunde inte sätta ord på sina tankar och känslor. Standardmeningen i avslagen löd: Nämnden finner inte händelserna vara av tillräckligt allvarlig art.

Ersättningsnämnden är nu avskaffad, och man hoppas att det här ska falla i glömska. Men i dag står vi inför ett ännu värre skede än för 50–70 år sedan. Aldrig någonsin har det funnits så många barn och ungdomar som omhändertagits i Sverige som nu. Det gäller dels våra inhemska ungdomar, dels de utländska. Därför skulle jag önska en mer konkret plan. Hur gör vi i framtiden för att inte historien ska upprepa sig?

Anf. 31 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tackar Margareta Larsson för interpellationen. Låt mig inledningsvis understryka att jag verkligen uppskattar Margareta Larssons engagemang i frågan om att inga fler barn som växer upp i Sverige någonsin ska behöva uppleva och genomgå samma sak som de barn som kommit att bli föremål för insatser från Ersättningsnämnden. Detta är naturligtvis oerhört viktigt.

Anledningen till att jag i interpellationssvaret inte har berört Ersättningsnämnden i någon utsträckning är att Ersättningsnämnden formellt sett inte finns med i frågeställningen. Interpellantens frågeställning handlar ju om en rättssäker modell inom samhällsvården för att stärka kvaliteten på kommunernas och landstingens verksamheter. Det är också så att de frågor som rör Ersättningsnämnden och det område som Ersättningsnämnden arbetade inom ligger på min kollega Lena Hallengrens bord – tidigare Åsa Regnérs bord. Frågor som rör Ersättningsnämnden är Lena Hallengren absolut den som är bäst lämpad att svara på utifrån sitt ansvar.

Som Margareta Larsson nämner var bakgrunden till Ersättningsnämnden en bred politisk överenskommelse mellan många partier. Syftet var just att utge kompensation till dem som hade varit utsatta på ett eller annat sätt. Min bild är att det arbete som gjordes av Ersättningsnämnden var oerhört svårt. Men som sagt skulle jag vilja be Margareta Larsson att ställa vidare frågor som specifikt rör Ersättningsnämnden till statsrådet Lena Hallengren.

Däremot är jag naturligtvis som ansvarigt statsråd för hälso- och sjukvården oerhört engagerad i frågan om hur vi åstadkommer en säker vård och omsorg i Sverige. Jag delar Margareta Larssons ingång även i den del som handlar om att det naturligtvis inte är så att pengar löser allting. Men samtidigt vet vi att de verksamheter som vi diskuterar här i dag behöver goda förutsättningar för att kunna bedriva sitt arbete på absolut bästa sätt och med hög kvalitet.

Det är också anledningen till att jag nämner att vi under mandatperioden har stärkt Inspektionen för vård och omsorgs möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn av vårdens och omsorgens verksamheter.

Det är delvis utifrån att den permanent har fått ökade resurser på grund av att den har haft en väldigt stor arbetsbelastning men också med utgångspunkt i att den under perioden har fått tillfälliga medel specifikt för att bli mer effektiv i sin verksamhet.

Vi har också under mandatperioden gjort ett tillägg i instruktionen till IVO som innebär att tillsynen ska genomföras av ett patient- och brukarperspektiv. Syftet med ändringen är att tydliggöra att tillsynen ytterst handlar om att se till att patienter och brukare får god och säker vård.

Anf. 32 MARGARETA LARSSON (-):

Herr talman! Tack för svaret! Jag ifrågasätter inte alls på något sätt statsrådets engagemang i frågan, tvärtom.

När staten går in som ställföreträdande förälder är det ytterst viktigt att hela samhällsvården är väl genomtänkt. Trots att anbudsförfarandet för privata HVB-hem ser annorlunda ut i dag än tidigare är principen ändå densamma. Man ska vara uppmärksam på att när pennalism är inblandad är föräldralösa barn i fara.

Det säger inte jag för att anklaga alla som jobbar inom samhällsvården för att vara oseriösa. Men vi måste alltid komma till rätta med de sakerna. Det är en riskbransch. Människans natur är densamma i dag som den var tidigare, och vi måste lära av historien.

Jag tittade lite snabbt på Google för att se hur det ser ut i dag. Då kunde jag se att problemet är detsamma i dag som tidigare. I september förra året rapporterade Göteborgs-Posten om en kvinna som stängts av för sexuella övergrepp på ungdomar. IVO larmade förra året i september Malmö stad och polis efter anmälan om drogmissbruk och sexuella övergrepp på flera HVB-hem. Efter anmälan akutflyttades ungdomar. I Härnösand stängdes ett hem förra året efter kraftig kritik från IVO.

Det har varit sådana saker som sex, droger och spritfester och utslagna flickor som blivit fotograferade under gruppvåldtäkter. Jag skulle kunna rabbla upp hur mycket som helst, men debattiden är kort. Det här är ett axplock. Det visar att det är allvarligt.

Vi måste göra någonting konkret och inte bara skjuta till pengar. Vi måste ha en konkret plan. Om vi inte har det kan vi förvänta oss en ny grupp människor om 30 år som kommer att begära ersättning av staten för en förlorad barndom.

Mer pengar till IVO och kommuner och stärkta medel är jättebra. Men IVO agerar utifrån ett symtom. Jag efterlyser mer en rättssäkerhet som gör att anmälningar till IVO kan minska.

Det handlar om någon form av ansvarsutkrävande av kommuner och samhället när det handlar om brott mot barn. De här ungdomarna behöver all uppbackning och upprättelse för att komma vidare i sina liv när sådant sker.

Anf. 33 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Margareta Larsson, för inlägget!

Jag var i mitt förra inlägg inne på IVO:s uppdrag och det som ligger på mitt bord. Det gäller också Socialstyrelsens uppdrag. Den har tagit fram föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete och sådant.

Jag hör vad Margareta Larsson säger rörande sin oro när det gäller den sociala barn- och ungdomsvården och HVB-hemmen. Innan jag blev statsråd var jag förbundsordförande för fackförbundet Vision, som bland annat organiserar personal inom den sociala barn- och ungdomsvården och bland annat på HVB-hem.

Jag vet ganska väl hur det ser ut. Jag kan också understryka att det har funnits och finns fortsatta skäl att jobba med att öka kvaliteten i den sociala barn- och ungdomsvården, inte minst när det gäller kopplingen till HVB-hem.

Regeringen har under mandatperioden skjutit till betydande resurser till den sociala barn- och ungdomsvården för att man bland annat ska kunna anställa mer personal och stärka och öka kvaliteten. En situation som gjorde det behovet helt uppenbart var i samband med flyktingkrisen hösten 2015, när det kom väldigt många ensamkommande barn till Sverige.

Det gjorde att vi väldigt snabbt fick ett mycket starkt tryck på den sociala barn- och ungdomsvården. Vi fick tydliga indikationer på att den inte höll och riskerade att inte klara sitt uppdrag, varvid vi ganska akut sköt till resurser för att stärka den.

Precis som Margareta Larsson pekar på har jag följt många av de incidenter som hon lyfter upp. Det finns definitivt en fortsatt anledning att följa verksamheten och att jobba med att stärka kvaliteten.

Som statsråd är min roll i det här fallet att se till att de myndigheter som jag har till mitt förfogande är rustade på ett sådant sätt att de kan klara sitt uppdrag relativt detta, att den tillsyn som de ska utöva har god kvalitet och att de klarar den på ett bra sätt.

Vi har, som jag sa, utöver resurserna till IVO under mandatperioden och utöver riktade resurser till den sociala barn- och ungdomsvården också höjt de generella statsbidragen till kommuner och landsting.

En sådan sak som blev helt uppenbar i samband med flyktingkrisen hösten 2015 var att man behövde stärka till exempel på bemanningssidan. Då måste man ha resurser för att klara det.

Det handlar om vikten av att vi gemensamt och också politiskt lyfter upp värdet av att ha en hög kvalitet i de verksamheter som har till ansvar att säkerställa att barn och unga som är i utsatta situationer får bästa tänkbara stöd och skydd. Det gäller att vi rensar ut sådana aktörer ur verksamheterna som inte ska finnas där.

Anf. 34 MARGARETA LARSSON (-):

Herr talman! Jag håller med statsrådet fullkomligt i det hon säger. Men vi bör också lära av historien.

Det är därför jag åter vill nämna Ersättningsnämnden. Vi hade ändå ett pilotprojekt i och med Ersättningsnämnden. Nämnden bör utvärderas, och akter behöver gås igenom.

För att visa att vi ser seriöst på frågan kanske man borde instifta någon form av specialdomstol i framtiden, förslagsvis inom förvaltningsrätten, där alla kan få sin sak prövad oavsett om det hände före eller efter 1980. Min tanke är att även de som fick avslag i Ersättningsnämnden utifrån de dåliga grunderna skulle kunna få en chans igen att få sin sak prövad.

Jag tycker också att människor ska ha rätt att överklaga och rätt till ett juridiskt ombud som går igenom hela historien med den sökande för att kunna vara till hjälp med att föra en talan. Många av dessa personer gick på lugnande medel för att orka gå dit över huvud taget. De har ett väldigt dåligt utgångsläge.

Först då kan vi alla bli lika inför lagen, även de som utsatts som brottsoffer av samhället och staten. Jag tror att nästan det enda sättet att lyfta kvaliteten är att vi gör sådana konkreta saker inom rättsväsendet. Man skulle också kunna instifta en modell där staten skulle kunna stå som garant för betalning av ersättning, som sedan skulle kunna krävas tillbaka av kommunerna.

Då tror jag att vi genom att agera på det sättet hjälper till och höjer de åtgärder som statsrådet nämner med resurser och sådant riktat till IVO. Det kan bli ett väldigt bra komplement för att kunna komma till rätta med dessa otrevligheter.

Anf. 35 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Margareta Larsson, för inlägget! Som sagt var har vi under den här mandatperioden, utifrån mitt ansvarsområde och de möjligheter jag har, verkligen försökt att arbeta med att stärka förutsättningarna för tillsynen. Jag refererade också lite grann till vad vi har gjort när

det gäller den sociala barn- och ungdomsvården, men jag tror att det behöver göras mer.

Jag hör också att Margareta Larsson har väldigt tydliga tankar om de här frågorna och vad hon skulle vilja se för eventuell utveckling. Därför skulle jag verkligen vilja uppmana Margareta Larsson att ställa motsvarande frågor till statsrådet Lena Hallengren så att även hon kan få delta i en sådan här debatt och dialog. Det tror jag att hon skulle uppskatta mycket.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:106
27 april

Svar på
interpellationer

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 26 april

2017/18:512 Trafiksäkerheten på E18

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:513 Biografmomsen

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:514 Validering för nyanlända

av *Lotta Finstorp* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:515 Statliga utvecklingsinsatser i Sörmland

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2017/18:516 Invandringens konsekvenser för den svenska sjukvården

av *Jeff Ahl* (-)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 26 april

2017/18:1227 Små organisationer som får statliga bidrag

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2017/18:1228 Bostadsbidrag för studenter

av *Betty Malmberg* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:1229 Flygplatsen i Karlsborg

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:1230 Körförbud för laddhybrider

av *Gunilla Nordgren* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:1231 Demonstrationerna och våldet i Nicaragua

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1232 Tillfångatagna IS-terrorister med svenskt medborgarskap

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1233 Säkerhetsläckor inom myndigheter

av *Jeff Ahl* (-)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 27 april

2017/18:1199 Sveriges agerande i EU med anledning av tidigare riksdagsbeslut och fiskeavtal med Marocko

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Ann Linde (S)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 10.50.

Sammanträdet leddes av talmannen.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 6 Svar på interpellation 2017/18:493 om pomperipossaskatt för nyanlända	3
Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	3
Anf. 2 LOTTA FINSTORP (M).....	4
Anf. 3 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	5
Anf. 4 LOTTA FINSTORP (M).....	6
Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	7
Anf. 6 LOTTA FINSTORP (M).....	7
Anf. 7 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
§ 7 Svar på interpellation 2017/18:447 om nationellt tiggeriförbud.....	8
Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
Anf. 9 ADAM MARTTINEN (SD).....	10
Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
Anf. 11 ADAM MARTTINEN (SD).....	12
Anf. 12 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 13 ADAM MARTTINEN (SD).....	14
Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
§ 8 Svar på interpellation 2017/18:481 om åtgärder mot narkotikabrottslighet	15
Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
Anf. 16 ANDERS HANSSON (M).....	16
Anf. 17 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	18
Anf. 18 ANDERS HANSSON (M).....	19
Anf. 19 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
Anf. 20 ANDERS HANSSON (M).....	21
Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	21
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:482 om kostnader för domstolstolk.....	22

Anf. 22 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	22
Anf. 23 ANDERS HANSSON (M).....	23
Anf. 24 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	24
Anf. 25 ANDERS HANSSON (M).....	25
Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
Anf. 27 ANDERS HANSSON (M).....	27
Anf. 28 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	27
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:477 om	
Ersättningsnämnden	28
Anf. 29 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	28
Anf. 30 MARGARETA LARSSON (-)	29
Anf. 31 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	30
Anf. 32 MARGARETA LARSSON (-)	30
Anf. 33 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	31
Anf. 34 MARGARETA LARSSON (-)	32
Anf. 35 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	32
§ 11 Anmälan om interpellationer	33
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	33
§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	34
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 10.50.	34